

Oproep tot indienen van voorstellen voor de O&O opdracht: Capaciteitsopbouw van docenten hoger onderwijs over klimaateducatie

Situering

De Vlaamse Regering organiseerde op 1 december 2016 een Klimaat- en Energietop. In de nasleep daarvan werden een aantal maatregelen inzake educatie en sensibilisering door de minister van Onderwijs genomen. Het ondersteunen van de capaciteitsopbouw van docenten uit allerhande opleidingen met betrekking tot klimaateducatie is één van de maatregelen om het klimaatvraagstuk binnen Vlaamse hoger onderwijsinstellingen aan te pakken.

De afgelopen decennia kwam (internationaal) wetenschappelijk onderzoek naar klimaateducatie stilaan op gang. Ook vergrootte de aandacht voor klimaat in de opleidingen in het (Vlaamse) hoger onderwijs. Zo zagen tal van onderwijspraktijken in de meest diverse disciplines het levenslicht. Hierbij werd gebruik gemaakt van een brede diversiteit aan pedagogische benaderingen.

Tegelijkertijd blijkt uit ervaringen van o.m. Ecocampus (een programma van het departement Omgeving, afdeling Partnerschappen met Besturen en Maatschappij) dat er weinig zicht is op wat zich daadwerkelijk afspeelt in deze onderwijspraktijken en welke onderwijsaanpakken adequaat zijn om het klimaatvraagstuk als ‘wicked problem’¹ te behandelen. Een wicked problem is een maatschappelijk probleem dat de sociale complexiteit blootlegt en waarvoor geen eenduidige, pasklare antwoorden zijn. Het is moeilijk of zelfs onmogelijk om op te lossen, wegens vaak onvolledige, tegenstrijdige en veranderende eisen die moeilijk identificeerbaar zijn. Duurzaamheidsvraagstukken, waaronder klimaat, zijn er een voorbeeld van.

Er blijkt dus een nood aan capaciteitsopbouw van docenten hoger onderwijs in het behandelen van het klimaatvraagstuk. Hiervoor is **praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek** nodig naar onderwijspraktijken over klimaateducatie in het hoger onderwijs. Zo krijgen alle docenten uit het Vlaamse hoger onderwijs een inspirerend kader over klimaateducatie van waaruit ze hun eigen praktijken kritisch kunnen beschouwen en versterken.

¹ Seager et al. (2012) beschrijven in dit verband vijf kenmerken van ‘wicked problems’

1. het ontwikkelen van een duidelijke en ondubbelzinnige probleemstelling is moeilijk, zo niet onmogelijk;
2. voor elk probleem zijn er meerdere manieren om het probleem aan te pakken die niet noodzakelijkerwijs compatibel zijn met elkaar;
3. tijdframes hebben een open einde, wat betekent dat er geen enkel tijdstip is waarop de toereikendheid van een voorgestelde oplossing definitief kan worden geëvalueerd, aangezien de omstandigheden van het probleem en de oplossing onderhevig zijn aan constante verandering en evolutie;
4. elk probleem is nieuw en uniek, d.w.z., vooraf ontwikkelde, generieke benaderingen kunnen niet worden gebruikt om ze te behandelen;
5. concurrerende waardesystemen of doelstellingen zijn aanwezig, wat ondubbelzinnig goede oplossingen praktisch onmogelijk maakt.

Opdracht

De opdracht bestaat uit twee deelopdrachten:

a. **Praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek naar onderwijspraktijken in het hoger onderwijs over klimaateducatie en de noodzakelijke randvoorwaarden**

In het eerste luik vragen we wetenschappelijk onderzoek naar onderwijspraktijken over klimaateducatie in het hoger onderwijs.

Meer specifiek verwachten we dat het wetenschappelijk onderzoek gevoerd wordt binnen **10 à 15 uiteenlopende (internationale) onderwijspraktijken** in het hoger onderwijs om onderstaande vragen te beantwoorden.

- Wat zijn belangrijke **leeruitkomsten** die beoogd worden in de onderwijspraktijk? En welke leeruitkomsten zijn daarbij ev. te verkiezen om adequaat leren te bevorderen?
- Welke **leerinhouden** worden behandeld in de onderwijspraktijken? En welke inhouden zijn daarbij eventueel te verkiezen om adequaat leren te bevorderen?
- Welke werkvormen worden gebruikt en welke rol spelen verschillende **werkvormen** bij het adequaat leren van studenten bij het behandelen van het klimaatvraagstuk?
- Op welke wijze draagt het **pedagogisch didactisch handelen** bij tot onderwijspraktijken die adequaat zijn voor het behandelen van het klimaatvraagstuk?
- Wat is de invloed van het **curriculum** (bijvoorbeeld: wat gebeurt er in de rest van de opleidingsprogramma, is het een keuzevak of plichtvak, enz) waarin deze onderwijspraktijken zich afspelen?

In dit onderzoek willen we niet enkel zicht krijgen op hogergenoemde aspecten van onderwijspraktijken, maar ook in de **cruciale randvoorwaarden** hiertoe. In dit onderzoek dienen diverse **perspectieven** meegenomen te worden, zowel van docenten, studenten en ev. andere betrokkenen.

Bij de **selectie** van de 10 à 15 praktijken dient rekening gehouden te worden met de volgende aandachtspunten:

- Praktijken waarbij het klimaatvraagstuk centraal staat;
- Een variatie van praktijken uit verschillende disciplines, met minstens de opleiding architectuur, lerarenopleiding en een economische opleiding;
- Een variatie van traditionele werkvormpraktijken (hoorcolleges) én interactieve werkvormpraktijken (interdisciplinaire projecten, service learning, enz.);
- Een variatie van typische en vernieuwende praktijken in de Vlaamse onderwijscontext en vernieuwende buitenlandse onderwijspraktijken.

Dit praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek beoogt capaciteitsopbouw door **kennisontwikkeling over klimaateducatie**. Deze kennis wordt enerzijds ontwikkeld in nauwe samenwerking met de betrokkenen bij de onderzochte onderwijspraktijken in het hoger onderwijs. Ook een actieve terugkoppeling van de resultaten naar de direct betrokkenen maakt deel uit van de opdracht. Anderzijds dient de ontwikkelde kennis ook ten dienste te staan van het volledige Vlaamse hoger onderwijslandschap. Daarom wordt een systematische analyse over alle concrete praktijken heen gevraagd met generieke onderbouwde inzichten tot gevolg.

We verwachten tot slot dat het wetenschappelijk rapport ook aanbevelingen bevat voor alle relevante actoren inzake klimaateducatie.

b. **Ontwikkelopdracht: ontwikkeling van een onderbouwde inspiratiegids over klimaateducatie in het hoger onderwijs**

In de tweede deelopdracht worden de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek vertaald naar een inspirerend praktijkgericht reflectie- en inspiratiekader over klimaateducatie in het hoger onderwijs. Met dit kader kunnen alle docenten hoger onderwijs hun eigen praktijken kritisch beschouwen en versterken. Er wordt dus gevraagd om een **onderbouwde praktijkgerichte inspiratiegids** te ontwikkelen voor het ontwerpen en uitvoeren van onderwijspraktijken over klimaat.

Samenhangend met de inspiratiegids vragen we ook een **voorstel tot communicatie en valorisatie** van de onderbouwde praktijkgerichte inspiratiegids. Gelet op het belang van eigenaarschap verwachten we dat ook deze deelopdracht in samenwerking met instellingen hoger onderwijs gebeurt.

Als **eindresultaat** verwachten we:

- (a) Een wetenschappelijk rapport als resultaat van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (inclusief theoretisch kader en methodologie) (deelopdracht 1);
- (b) Een inspiratiegids voor alle docenten hoger onderwijs inzake klimaateducatie. Deze inspiratiegids is gebaseerd op het wetenschappelijk onderzoek en is praktijkgericht geschreven (deelopdracht 2);
- (c) Voorstel tot communicatie en valorisatie (deelopdracht 2). De feitelijke uitvoering van dit voorstel tot communicatie en valorisatie behoort niet tot de opdracht.

De wetenschappelijk onderbouwde kennisbasis en de ontwikkelde inspiratiegids zijn relevant voor het gehele hoger onderwijsveld.

Timing en opvolging van het onderzoeksproject

De overeenkomst start op 1 januari 2019 en kent een looptijd van maximaal 2 jaar. De onderzoeksactiviteiten zullen worden opgevolgd door een hiervoor door de algemeen directeur van het departement Onderwijs en Vorming samengestelde stuurgroep.

Gunningsprocedure

Dit is een O&O-opdracht overeenkomstig de bepalingen van het artikel 32 van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten. Instellingen uit het hoger onderwijs en studie- en adviesbureaus komen in aanmerking om een offerte in te dienen.

De offertes moeten ten laatste op vrijdag 12 oktober 2018 om 12.00 uur elektronisch worden overgelegd via de e-tendering internetsite <https://eten.publicprocurement.be/>, een elektronische platform in de zin van art. 14, § 7 van de Wet Overheidsopdrachten. Meer informatie kan worden bekomen op de website <http://www.publicprocurement.be> of via de e-procurement helpdesk op het nummer +32 (0)2 790 52 00. Om ontvankelijk te zijn, dienen de offertes volledig en nauwkeurig uitgeschreven te zijn volgens de vormelijke en inhoudelijke vereisten zoals vermeld in het aanvraagformulier en de aanvullende richtlijnen in deze uitnodiging tot het indienen van offertes.

Elk ontvankelijk verklaarde offerte wordt beoordeeld door een commissie hiervoor samengesteld door de algemeen directeur van het departement Onderwijs en Vorming.

De beoordeling zal gebeuren op basis van volgende criteria:

a. Kwaliteit van de offerte en deskundigheid van de indieners (50/100 punten)
Hierbij wordt enerzijds rekening gehouden met de visie op de opdracht, de mate waarin de methodologie een antwoord kan bieden op de onderzoeksvragen. Ook wordt de beschrijving en

verantwoording van alle componenten van het onderzoeksopzet beoordeeld. Er wordt onder meer gekeken naar:

- Een adequaat theoretisch kader om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Het voorstel moet verwijzingen bevatten naar de bestaande wetenschappelijke literatuur;
- De methodologie om de onderzoeksvragen uit deelopdracht 1 te beantwoorden. Het voorstel moet de dataverzameling, -analyse en rapportering beschrijven en verantwoorden. Ook de selectie van de diverse onderwijspraktijken inzake klimaateducatie voor deelopdracht 1 dient beschreven en beargumenteerd te worden;
- De methodologie voor de ontwikkeling van inspiratieboek voor deelopdracht 2. Deze dient omschreven en verantwoord te worden. De vorm en inhoud van het inspiratieboek dienen aan te sluiten bij de behoeften en context van het hoger onderwijs;
- De voorstellen tot aanpak van communicatie en valorisatie (deelopdracht 2). De voorstellen dienen beschreven en verantwoord te worden. De voorstellen dienen aan te sluiten bij de behoeften en context van het hoger onderwijs;
- De mate van samenwerking. Er dient beschreven en beargumenteerd te worden op welke wijze er samengewerkt zal worden met de instellingen hoger onderwijs i.f.v. beide deelopdrachten;
- De haalbaarheid van het plan van aanpak en bijhorende timing. Er dient een planning en budget beschreven en beargumenteerd te worden.

Anderzijds zal er voor de indieners worden nagegaan in welke mate zij ervaring hebben met de uitvoering van soortgelijke onderzoeksopdrachten. We verwachten van de indieners minstens:

- Ervaring en expertise in soortgelijke wetenschappelijke onderzoeken (inclusief dataverzameling en -analyse) en ontwikkeling van valorisatievormen (bijvoorbeeld een inspiratiegids);
- Ervaring en expertise in praktijkgerichte communicatie en valorisatie van wetenschappelijk onderzoek;
- Vertrouwdheid met theoretische kaders inzake educatie in duurzame ontwikkeling (EDO) en klimaateducatie in het (Vlaamse) hoger onderwijs;
- Vertrouwdheid met het Vlaamse hoger onderwijslandschap;
- Management- en organisatievaardigheden van het team.

b. Prijs van het voorstel (50/100 punten)

Het voorstel moet een gedetailleerde prijsofferte bevatten in relatie tot de verschillende onderdelen en fasen van het onderzoek. De ingediende prijzen moeten zich situeren binnen de prijsvork van minimum 130.000 euro en maximum 160.000 euro.

Vanuit de beoordelingen op basis van de bovengenoemde criteria zal de aangeduide beoordelingscommissie een gemotiveerde rangschikking opmaken van de ontvankelijk verklaarde offertes.

Om gerangschikt te worden dient een offerte minstens 75 % te behalen op het totaal van de bovengenoemde criteria. Die rangschikking zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse minister van Onderwijs, die definitief beslist over de gunning.

De modaliteiten van de financiering van de geselecteerde offerte zullen worden vastgelegd in een overeenkomst gesloten tussen de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs en de geselecteerde inschrijver.

Er wordt een informatiesessie georganiseerd op donderdag 13 september om 13.30 uur in het lokaal G02 van het Consciencegebouw, Koning Albert II laan 15, te 1210 Brussel. Inschrijving voor deze infosessie kan gebeuren via mail naar Katrijn Ballet (katrijn.ballet@ond.vlaanderen.be) en dit ten laatste op 11 september. Het verslag van deze informatiesessie zal op www.onderwijs.vlaanderen.be/onderzoek gepubliceerd worden.